

ΜΑΡΚΟ ΝΤΕ ΦΡΑΝΚΙ

Η ετυμηγορία του Καραβάτζο

ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

ΜΑΡΚΟ ΝΤΕ ΦΡΑΝΚΙ

Η ετυμηγορία του Καραβάτσο

Αστυνομικό μυθιστόρημα

Μετάφραση από τα ιταλικά

ΜΑΡΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

«Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου».

CENTRO
PER IL LIBRO
E LA LETTURA

Το παρόν έργο μεταφράστηκε με την υποστήριξη
του Κέντρου Βιβλίου και Ανάγνωσης
του Ιταλικού Υπουργείου Πολιτισμού

Εκδόσεις Πατάκη – Ξένη λογοτεχνία

Σύγχρονη ξένη λογοτεχνία – 597

Μάρκο Ντε Φράνκι, *Η ετυμηγορία του Καραβάτζο*

Marco De Franchi, *La condanna dei viventi*

Μετάφραση: Μαρία Οικονομίδου

Υπεύθυνος έκδοσης: Κώστας Γιαννόπουλος

Επιμέλεια-διορθώσεις: Γιώργος Κασαπίδης

Σελιδοποίηση: Αλέξιος Δ. Μάστορης

Copyright© Longanesi & C., 2022

Copyright© για την ελληνική γλώσσα, Σ. Πατάκης ΑΕΕΔΕ

(Εκδόσεις Πατάκη), 2022

Πρώτη έκδοση στη ιταλική γλώσσα από τις εκδόσεις Longanesi,

Μιλάνο 2022

Πρώτη έκδοση στην ελληνική γλώσσα από τις Εκδόσεις Πατάκη,

Αθήνα, Οκτώβριος 2023

Κ.Ε.Τ. Ε299 Κ.Ε.Π. 712/23

ISBN 978-618-07-0634-5

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΠΑΤΑΚΗ

ΠΑΝΑΓΗ ΤΣΑΛΔΑΡΗ (ΠΡΩΗΝ ΠΕΙΡΑΙΩΣ) 38, 104 37 ΑΘΗΝΑ

ΤΗΛ.: 210.36.50.000, 210.52.05.600, 801.100.2665 – ΦΑΞ: 210.36.50.069

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: ΕΜΜ. ΜΠΕΝΑΚΗ 16, 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.: 210.38.31.078

ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ: ΚΟΡΥΤΣΑΣ (ΤΕΡΜΑ ΠΟΝΤΟΥ – ΠΕΡΙΟΧΗ Β΄ ΚΤΕΟ), Τ.Θ. 1213,

570 09 ΚΑΛΟΧΩΡΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ, ΤΗΛ.: 2310.70.63.54, 2310.70.67.15 – ΦΑΞ: 2310.70.63.55

Web site: <http://www.patakis.gr> • e-mail: info@patakis.gr, sales@patakis.gr

Στον Λορέντσο και στον Ματτέο,
για να θυμούνται πως μόλις περάσουν οι εφιάλτες,
μένουν τα όνειρα.

«Βλέπω μέσα σου δυο λύκους να παλεύουν μεταξύ τους,
μέχρι ο ένας να ξεσκίσει τον άλλον».
«Και ποιος απ' τους δύο θα καταφέρει να νικήσει;»
«Αυτός που θα έχεις θρέψει περισσότερο».
Απόκρυφος διάλογος ανάμεσα στον Σαν Φιλίππο Νέρι
και στον Καραβάτζο

«διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἡμέραι ἔρχονται, λέγει Κύριος,
καὶ οὐκ ἐροῦσιν ἔτι· Βωμὸς τοῦ Ταφέθ καὶ φάραγξ υἱοῦ Ἐννόμ,
ἀλλ' ἢ Φάραγξ τῶν ἀνηρημένων».*
Ιερεμίας 7:32

* Διὰ τούτο ἰδοὺ, ἔρχονται μέρες, λέγει ο Κύριος, καὶ δε θα ονομάζουν πλέον την περιοχή «Βωμὸς τοῦ Ταφέθ» καὶ «Φάραγξ υἱοῦ Ἐννόμ», ἀλλὰ θα την ονομάζουν «Φάραγξ τῶν φονευμένων». (Σ.τ.Ε.)

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ο θάνατος είναι γυμνός	13
Εξαφανισμένος	47
Η αρχή	111
Ο άντρας που χαμογελά	187
Καραβάτζο	219
Το δέρμα, η σάρκα, τα κόκαλα	255
Χνάρια	291
Φωτοσκιάσεις	337
Οι πληγές δε γλείφονται	373
Ecce Ancilla Domini	433
Καλώς ήρθατε στο Ολοκαύτωμα	469
Σκιές από την Κόλαση	619
Σημείωμα του συγγραφέα	677
Ευχαριστίες	681

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΕΙΝΑΙ ΓΥΜΝΟΣ

ΤΟ ΠΑΙΔΙ ΕΤΡΕΧΕ ΣΤΗΝ ΑΚΡΗ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ, σαν κυνηγημένο ζώο τη νύχτα. Στον άντρα στο αυτοκίνητο θύμισε τη διάσημη φωτογραφία της Κιμ, της μικρής Βιετναμέζας που έτρεχε απειπισμένη να ξεφύγει, ενώ οι ναπάλμ τής έκαιγαν την πλάτη. Αλλά αυτός ήταν ο Περιφερειακός 74, ο επονομαζόμενος Μαρεμμένα, που σ' εκείνο το σημείο έγλειφε τον απότομο λόφο πάνω στον οποίο υψωνόταν ένα χωριό ονόματι Σοράνο, με τα φώτα του να τρεμοσβήνουν μες στο σκοτάδι, και διέσχιζε την εξοχή του Γκροσσέτο που εκτεινόταν ολόγυρα.

Ο άντρας βεβαιώθηκε ότι δεν ερχόταν κανείς πίσω του και επιβράδυνε με προσοχή, πλησιάζοντας το Toyota Highlander στα ριζά του λόφου. Εκτός από τα φώτα του, κανένα άλλο φως δε φαινόταν στην περιοχή. Το παιδί συνέχισε την κούρσα του και εξαφανίστηκε πέρα απ' τη στροφή που ο οδηγός είχε μόλις αφήσει πίσω του. Ο άντρας βγήκε από το αυτοκίνητο και το ακολούθησε. Δεν πρόλαβε να πάρει μαζί του το κίτρινο γιλέκο με τις ανακλαστικές ταινίες και προσευχήθηκε να μην έρχονταν άλλα αυτοκίνητα. Σ' εκείνο το σημείο ο περιφερειακός στένευε και ένα αυτοκίνητο που θα ξεπρόβαλλε ξαφνικά απ' τη στροφή, πέρα απ' την οποία είχε χαθεί το αγοράκι, δε θα προλάβαινε να φρενάρει έγκαιρα.

Το παιδί έδειχνε πραγματικά τρομοκρατημένο και ο άντρας φοβόταν ότι φωνάζοντας, θα το τρόμαζε ακόμα περισσότερο, ίσως κάνοντάς το να ξαναχωθεί στο δάσος και να χαθεί μέσα στη λαβυρινθώδη βλάστηση. Εκεί μέσα δε θα το ξανάβρισκε ποτέ.

Το αγοράκι πρέπει να ήταν εξαντλημένο. Το πρόφτασε σε λίγα λεπτά και το σταμάτησε. «Στάσου!» είπε ασθμαίνοντας.

Δεν πρόλαβε να εκπλαγεί από το πόσο αδύνατο ήταν το γυμνό και παγωμένο μπράτσο που είχε αρπάξει και το παιδί γύρισε και του δάγκωσε το χέρι. Ο άντρας ούρλιαξε από πόνο, αλλά κατέστειλε το ένστικτό του να το απομακρύνει. Αντίθετα, το αγκάλιασε, προσπαθώντας να αναχαιτίσει τον στρόβιλο από κλοτσιές και μπουνιές, και ψιθύρισε: «Σταμάτα, ηρέμησε, σε παρακαλώ. Θέλω να σε βοηθήσω. Θέλω μόνο να σε βοηθήσω».

Το παιδί φώναξε ακατάληπτες φράσεις. Στριφογύρισε τα μάτια κι έπειτα λιποθύμησε στην αγκαλιά του.

Μόνο εκείνη τη στιγμή σταμάτησε ένα δεύτερο αυτοκίνητο, που τους καθήλωσε με δύο ανελέητους προβολείς. Ο άντρας έμεινε ακίνητος, αναλογιζόμενος τι εντύπωση θα έκανε αυτή η σκηνή στον οδηγό που έριχνε πάνω του τα φώτα του. Ένας μεγαλόσωμος άγνωστος που έσφιγγε στην αγκαλιά του το λιπόθυμο κορμί ενός παιδιού δέκα ή δώδεκα χρονών, εντελώς γυμνού.

ΤΟ ΑΥΤΟΚΙΝΗΤΟ ΗΤΑΝ ένα μεγάλο ανοιχτό γαλάζιο Subaru, ένας πνεύμονας πάνω σε τέσσερις ρόδες, όπως το είχε χαρακτηρίσει ο Άντζελο Ζούκκα, ο υπαρχιφύλακας που της έκανε τον σοφέρ. Η Βαλεντίνα θα προτιμούσε κάτι λιγότερο χτυπητό. Αλλά οι άνθρωποι δέχονται ότι τους δίνει η οικογένειά τους και η οικογένειά της ήταν η Κεντρική Επιχειρησιακή Μονάδα της Κρατικής Αστυνομίας.

Η διαδρομή ήταν σύντομη. Λιγότερο από δύο ώρες, υπολογίζοντας και το μισάωρο που χρειάστηκαν για να ξεμπλέξουν από την κίνηση του περιφερειακού της Ρώμης. Η Βαλεντίνα το είχε εκμεταλλευτεί για να μελετήσει τις πληροφορίες που της είχαν δώσει φεύγοντας και τις οποίες είχε φορτώσει βιαστικά στο λάπτοπ. Βασικά, ελάχιστα πράγματα. Ίσως ούτε καν αρκετά για να απαιτούν την παρέμβαση της ΚΕΜ. Αλλά ο Τζουζέππε Φαλκόνε, ο διευθυντής, ήταν ανένδοτος: «Θα πρέπει να ασχοληθείς εσύ, όχι κάποιος συνεργάτης σου. Δεν εμπιστεύομαι τον αρχηγό της Άμεσης Δράσης του Γκροσσέτο. Υπάρχει ο κίνδυνος να υποτίμησε την υπόθεση. Ας προσπαθήσουμε να καταλάβουμε στο τσάκα τσάκα αν υπάρχει πραγματικά ανάγκη να παρέμβουμε. Σε αντίθετη περίπτωση, χαιρέτα, κάνε μεταβολή και γύρνα πίσω αμέσως». Η Βαλεντίνα είχε υπακούσει. Όπως πάντα.

Η κοπέλα που τους περίμενε στην είσοδο του Τμήματος ήταν μικροκαμωμένη και λυγερή, με έναν μεγάλο όγκο μαύρων σγουρών μαλλιών. «Η κυρία Μέντιτσι;» ρώτησε σφίγγοντάς της το χέρι. Δεν της έδωσε καν τον χρόνο να απαντήσει.

«Είμαι η επιθεωρήτρια Μπλάζι. Ρομπέρτα Μπλάζι. Χαίρομαι που σας γνωρίζω».

Η χειραφία της Μπλάζι ήταν δυνατή, σε αντίθεση με το παρουνισιαστικό της. Τα μάτια της έλαμπαν.

Ο Άντζελο Ζούκκα συστήθηκε με το συνηθισμένο απρόθυμο ύφος του, κι έπειτα η Μπλάζι προχώρησε πρώτη μέσα στο Τμήμα.

«Τα εγκλήματα κατά της ζωής δεν είναι το πεδίο μου» εξήγησε καθώς περνούσαν μπροστά απ' το φυλάκιο και συγχρόνως έκανε νόημα στον σκοπό ότι δεν υπήρχε λόγος να ζητήσει τα χαρτιά των επισκεπτών. «Όμως θα σας εξηγήσω την κατάσταση, αν δε σας πειράζει».

«Δεν ασχολείστε εσείς με την έρευνα;» ρώτησε με έκπληξη η Βαλεντίνα καθώς έμπαιναν στα γραφεία της μονάδας Άμεσης Δράσης.

Η Μπλάζι κοκκίνισε. «Αυτή η υπόθεση δεν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του τμήματός μου. Αλλά είχαμε υπηρεσία όταν κάλεσαν και ήμασταν οι πρώτοι που φτάσαμε στο σημείο... Ακόμη δεν ξέρουμε ακριβώς περί τίνος πρόκειται. Πολλοί εδώ δεν πιστεύουν πως πρόκειται για πραγματική απαγωγή ανηλίκου».

«Ούτε εσείς;»

«Εγώ ακόμη δεν ξέρω τι να πιστέψω».

«Εντάξει» έκοψε την κουβέντα η Βαλεντίνα, ενοχλημένη από την επιπολαιότητα με την οποία έδειχναν να έχουν αντιμετωπίσει την υπόθεση. «Ενημερώστε με όπως μπορείτε, τότε».

Ο Άντζελο Ζούκκα το εκμεταλλεύτηκε για να καθίσει στην άκρη ενός γραφείου με ένα αινιγματικό χαμόγελο πίσω απ' το πυκνό μούσι του. Είχε μεγάλη εμπειρία στη Μονάδα και η στάση του σήμαινε: «Μη σκας, κυρία, αυτοί είναι απλώς επαρχιώτες αστυνομικοί κι εμείς δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα γι' αυτό». Η Βαλεντίνα γνώριζε καλά αυτόν τον ψυχολογικό μηχανισμό: κάθε φορά που οι ειδικοί της ΚΕΜ ανακατεύονταν στις έρευνες των «ντόπιων», οι τελευταίοι επιδείκνυαν ένα εί-

δος δυσπιστίας και συχνά ξεκινούσε κάτι σαν διαγωνισμός. Μόνο που εκείνη δεν την ενδιέφεραν οι ανταγωνισμοί αυτού του είδους. Η δουλειά της ήταν να παρεμβαίνει όποτε είχε τέτοια εντολή, να καταλαβαίνει αν υπήρχε υλικό εξαιτίας του οποίου θα έπρεπε να αναλάβει η Μονάδα και να φύγει το συντομότερο δυνατό. Την περίμενε τόση δουλειά που είχε μείνει πίσω, πολύ περισσότερη μάλιστα απ' όσο θα φανταζόταν κανείς, ώστε δεν είχε την πολυτέλεια να μπλεχτεί σε πολιτικά παιχνιδάκια μεταξύ των ερευνητών.

«Το παιδί, όπως ξέρετε, ονομάζεται Φόσκο Ανιέλλι» εξηγούσε στο μεταξύ η επιθεωρήτρια Μπλάζι. «Θα κλείσει τα δώδεκα τον Δεκέμβρη. Εξαφανίστηκε χθες το απόγευμα από το Σοράνο, ένα χωριό με λιγότερες από τρεις χιλιάδες ψυχές, όπου επί της ουσίας γνωρίζονται όλοι μεταξύ τους. Έφυγε από το σχολείο στη μία ακριβώς, αλλά δεν έφτασε ποτέ στο σπίτι του. Το ελέγξαμε, είναι περίπου εξακόσια μέτρα. Αδύνατον να χαθεί κανείς, ειδικά αν είναι ντόπιος. Η μητέρα, η Λουίζα Μαρίνι, τον περίμενε για φαγητό και δήλωσε αμέσως την εξαφάνισή του. Ο πατέρας, από τον οποίο έχει πάρει διαζύγιο, ζει στη Γαλλία. Επικοινωνήσαν μαζί του αμέσως, φυσικά, αλλά δεν ήξερε τίποτα. Χθες το βράδυ, λίγο πριν από τα μεσάνυχτα, το παιδί βρέθηκε κάνα δυο χιλιόμετρα μακριά από το χωριό, όπως σας αναφέραμε. Τον βρήκε τυχαία ένας εμπορικός αντιπρόσωπος καθώς γύριζε στο σπίτι του από την οδό Μαρεμμάνα... είναι ένας δρόμος που συνδέει τη λίμνη Μπολσένα με τη θάλασσα. Γεμάτος στροφές, οφείλω να ομολογήσω, που διασχίζει όλη την περιοχή. Το παιδί ήταν γυμνό, δε φορούσε ούτε ρούχα ούτε παπούτσια. Έτρεχε κατά μήκος του δρόμου, ουρλιάζοντας σαν δαιμονισμένο».

Η επιθεωρήτρια σταμάτησε και η Βαλεντίνα ξαφνιάστηκε διακρίνοντας στο πρόσωπό της τα σημάδια μιας γνήσιας συγκίνησης. Περίεργη συμπεριφορά για μια επαγγελματία που πρέπει να είχε ζήσει πολλές ιστορίες σαν αυτή.

«Το καημένο το παιδί» είπε η Μπλάζι «ένας Θεός ξέρει τι πέρασε! Ήταν τυχερό που δεν το χτύπησε κάποιο αμάξι».

Η Βαλεντίνια κατένευσε. Ποιος ξέρει γιατί την τάραζε αυτή η απρόσμενη εκδήλωση συμπόνιας. «Αυτό ήδη μας το αναφέρατε» είπε. «Ελπίζω να υπάρχει και κάτι άλλο. Είπατε πως πρόκειται για ένα προβληματικό παιδί;»

«Αυτό είναι το ζήτημα. Το διαζύγιο των γονιών του δεν ήταν περίπατος και το παιδί πρέπει να υπέφερε. Τον παρακολούθει ψυχολόγος και... το έχει σκάσει κι άλλες φορές από το σπίτι».

Η Βαλεντίνια το σκέφτηκε. Ίσως τελικά δεν κρυβόταν και κανένα μεγάλο μυστήριο πίσω από αυτή την εξαφάνιση και το ταξίδι της ήταν περιττό. Παρόλο που το γεγονός ότι είχαν βρει το παιδί χωρίς ρούχα ήταν μια λεπτομέρεια που επέβαλλε λίγη περισσότερη σκέψη.

«Τον εξέτασε κάποιος γιατρός, υποθέτω».

«Ασφαλώς». Η Μπλάζι συμβουλευτήκε ένα φύλλο σημειώσεων, αλλά ήταν σαφές πως δεν υπήρχε λόγος. «Είναι σε καλή σωματική κατάσταση, εκτός από το σοκ. Τέτοια εποχή δεν κάνει καν πολύ κρύο, οπότε δεν παρουσιάζει σημάδια υποθερμίας. Υποθέτουμε ότι είχε καταφύγει σε κάποιο μέρος μέχρι λίγο πριν βρεθεί. Κανένα τραύμα, καμία ένδειξη βίας. Του έκαναν τις συνηθισμένες εξετάσεις: αίματος, ούρων, καρδιογράφημα, ότι ήταν απαραίτητο, και τώρα περιμένουμε μια απάντηση».

«Κάποιος ερεθισμός στον λαιμό;» ρώτησε η Βαλεντίνια. «Είναι η παρενέργεια από την εισπνοή αιθέρα, το ξέρατε;»

Η κοπέλα έγνεψε καταφατικά, ανταποδίδοντας το βλέμμα της αξιωματικού με καινούρια ένταση.

«Κανένα πρόβλημα στον λαιμό. Τον αιθέρα σκέφτηκα κι εγώ, κυρία» είπε με ανανεωμένο ενθουσιασμό. «Ο γιατρός δεν το απέκλεισε, όμως θέλει να περιμένει τα αποτελέσματα των εξετάσεων για να αποφανθεί. Λέει ότι εκ πρώτης όψεως σημάδια που να δείχνουν ότι τον νάρκωσαν δεν υπάρχουν. Και παραμένει το γεγονός, όπως σας είπα, ότι ο Φόσκο το έχει σκάσει κι άλλες φορές από το σπίτι και κανένας εδώ δεν πιστεύει ότι κρύβεται κάτι άλλο από πίσω».

«Όμως βρέθηκε γυμνός και τρομαγμένος. Και τις άλλες φορές έτσι ήταν;»

«Φυσικά και όχι» απάντησε η Μπλάζι συνεχίζοντας να την κοιτάζει, λες και τη μετρούσε με το βλέμμα. Δεν υπήρχε αμφιβολία, αυτή η κοπέλα περίμενε απαντήσεις.

«Και νομίζω ότι ανακρίνατε τον άντρα που τον βρήκε».

«Ασχολήθηκα η ίδια μ' αυτό, απόψε κιόλας. Τον πιάσαμε, αλλά αντέδρασε καλά. Ονομάζεται Σαβέριο Τζενοβέζι, είναι ιατρικός επισκέπτης και γύριζε στο σπίτι του όταν είδε τον Φόσκο. Είναι καλός άνθρωπος, δεν έχει ποινικό μητρώο. Αυτός ήταν περισσότερο τρομαγμένος απ' τον μικρό». Η Μπλάζι έριξε μια ματιά πίσω της, σαν για να βεβαιωθεί ότι δεν τους άκουγε κανείς. «Είναι λεπτή υπόθεση και το αφεντικό μου ενεργεί πολύ προσεκτικά. Δε θεωρεί ότι πρόκειται για κάτι σοβαρό, λέει ότι ενημέρωσε την ΚΕΜ μόνο και μόνο γιατί αυτό προβλέπει το πρωτόκολλο. Όμως μέχρι να υπάρξουν στοιχεία που να μας υποδεικνύουν απαγωγή ή σεξουαλική κακοποίηση, δε σκοπεύει να χρησιμοποιήσει άλλους πόρους. Εκτός απόμένα, εννοώ. Αλλά...»

«Αλλά;»

«Αλλά εγώ πιστεύω ότι κάτι συνέβη στον Φόσκο Ανιέλλι. Και θα ήθελα να καταλάβω τι».

Η Μπλάζι έδειχνε αποφασισμένη, όμως η Βαλεντίνα ήξερε εκ πείρας ότι συχνά οι αστυνομικοί μεγαλοποιούν τις υποθέσεις στις οποίες δουλεύουν για να αποδείξουν την αξία τους. Συμβαίνει μερικές φορές, αν είσαι γυναίκα και το αφεντικό σου τείνει να σου αναθέτει μόνο δευτερεύουσες έρευνες και αξεδιάλυτες υποθέσεις. Ίσως ο αρχηγός εκείνης της μονάδας Άμεσης Δράσης είχε εκτιμήσει σωστά τα πράγματα ή, απεναντίας, ίσως είχε υποτιμήσει την υπόθεση. Αναστέναξε. Αναλογούσε σ' εκείνη να δώσει αυτές τις απαντήσεις.

«Έχετε ήδη μιλήσει με τον Φόσκο, να υποθέσω;»

«Σε γενικές γραμμές. Για την κανονική ανάκριση περίμενα εσάς» είπε η γυναίκα, χωρίς να κατεβάσει το βλέμμα.

Ωραία. Αν μη τι άλλο, από αυτή την άποψη η Μπλάζι είχε ενεργήσει σωστά. Οι πληροφορίες που παίρνει κανείς εν θερμώ από έναν μάρτυρα, ακόμα και στην περίπτωση ενός ανηλί-

κου, έχουν συχνά καθοριστική σημασία. Και η Βαλεντίνα ήταν σίγουρη ότι η νεαρή επιθεωρήτρια είχε προσπαθήσει να αποσπάσει από τον Φόσκο και την παραμικρή λεπτομέρεια προκειμένου να καταλάβει τι είχε συμβεί. Ύπήρχε όμως κάτι στη συμπεριφορά της που της προκαλούσε αμηχανία. Ίσως η κοπέλα ήταν απλώς νευρική επειδή το αφεντικό της της είχε αναθέσει μια ευθύνη που η ίδια δεν επιθυμούσε. Μια λανθασμένη υπόθεση και θα φόρτωνε το φταίξιμο αποκλειστικά σ' αυτή. Μια επιπολαιότητα και θα τη σταύρωνε. Ενώ αν αυτός που θα ανέκρινε τον Φόσκο Ανιέλλι ήταν κάποιος με μεγαλύτερο κύρος από την ίδια, δε θα έπεφταν όλες οι ευθύνες πάνω της.

Όμως υπήρχε και κάτι άλλο. Το ένιωθε.

Η Βαλεντίνα παρατήρησε με μεγαλύτερη προσοχή την επιθεωρήτρια. Πείστηκε ότι η Μπλάζι δεν τα έλεγε όλα. Η κουβεντούλα με το παιδί πρέπει να την είχε αιφνιδιάσει με κάποιον τρόπο. Ίσως ο μικρός είχε κάνει κάποια αποκάλυψη που τώρα την κρατούσε σε αναμμένα κάρβουνα. Κάτι σημαντικό, που η αστυνομικός ήθελε η Βαλεντίνα να το ακούσει με τα ίδια της τ' αυτιά. Κάτι που δεν τολμούσε να φανερώσει.

«Εντάξει» αποφάσισε «πάμε να γνωρίσω τον Φόσκο».

ΣΤΟΝ ΦΟΣΚΟ ΑΝΙΕΛΛΙ είχε διατεθεί ένα εξοπλισμένο δωμάτιο στο νοσοκομειακό συγκρότημα που ορθωνόταν ακριβώς έξω απ' το οικιστικό κέντρο του Γκροσσέτο. Ένα δίκλινο δωμάτιο όλο δικό του. Η απομόνωση ήταν απαραίτητη όχι μόνο λόγω της ψυχολογικής κατάστασης του ασθενή, αλλά κυρίως επειδή ακόμη δεν ήταν σαφές τι του είχε συμβεί. Τουλάχιστον ως προς αυτό, το πρωτόκολλο είχε τηρηθεί. Η εξαφάνιση ενός παιδιού, έστω και για λίγες μόνο ώρες, είχε σημάνει τον κόκκινο κωδικό που προβλέπεται για τη σεξουαλική κακοποίηση ή εν γένει την κακοποίηση, τον οποίο θα ακολουθούσε η παρέμβαση της Εισαγγελίας Αηθλίκων της Φλωρεντίας και των κοινωνικών λειτουργών. Αν διαπίστωναν ότι δεν είχε διαπραχθεί κάποιο αδίκημα, οι δικαστικές αρχές θα έκλειναν αμέσως την υπόθεση. Σε αντίθετη περίπτωση, το ζήτημα θα περιπλεκόταν για όλους.

«Για να πω την αλήθεια» εξήγησε η επιθεωρήτρια Μπλάζι, καθώς έφταναν στον τρίτο όροφο «χρειάστηκε να επιμείνω λίγο για να υπάρξει μια... διακριτική διευθέτηση».

Η Βαλεντίνα ήταν όλο και πιο έκπληκτη. «Τι εννοείτε;» ρώτησε.

Η Ρομπέρτα Μπλάζι σταμάτησε. Το κοκκίνισμα εξακολούθησε να βάφει τα μάγουλά της, αλλά τώρα έδειχνε αμήχανη. Ήταν περισσότερο ένα είδος διέγερσης.

«Μπορώ να είμαι ειλικρινής μαζί σας;»

«Πρέπει να είσαι» απάντησε η Βαλεντίνα, δίνοντας σκόπιμη έμφαση σ' εκείνο τον ενικό, που ίσως η Μπλάζι δεν περίμενε. Κοντολογίς, της άρεσε η επιθεωρήτρια. Παρά την αντι-

κανονική διαδικασία, η Βαλεντίνα διαισθανόταν στην κοπέλα μια θετική απογοήτευση. Και ενθαρρύνοντάς την, θα είχε το συντομότερο δυνατό τις απαντήσεις που ήθελαν.

Η Ρομπέρτα Μπλάζι κατένευσε. «Όπως σου είπα, έκανα μια κουβέντα με τον Φόσκο απόψε».

«Και καλά έκανες». Ορίστε, έφτανε στο ψητό.

«Ο Φόσκο κατάφερε να μου πει κάτι ανάμεσα στους λυγμούς του. Κάτι που με σάστισε... Το είπα αμέσως στον αρχηγό, αλλά δεν έδωσε σημασία. “Τα νευράκια ενός παιδιού με ψυχικά προβλήματα που έκανε πείσματα στη μάνα του” είπε. Όσοι ξέρουν το παιδί, υποστηρίζουν ότι συνηθίζει να κάνει τέτοια πράγματα. Εξακολουθούν να πιστεύουν ότι το έσκασε από καπρίτσιο, παρότι περιπλανιόταν στην εξοχή σ’ αυτή την κατάσταση». Η Μπλάζι κούνησε το κεφάλι για να δείξει πόσο θυμωμένη ήταν. «Γυμνός, καταλαβαίνεις;» επανέλαβε. «Λες και είναι το πιο φυσικό πράγμα στον κόσμο».

«Δεν είναι, ως προς αυτό έχεις δίκιο».

«Ναι. Λένε ότι τα παιδιά, προκειμένου να τραβήξουν την προσοχή των μεγάλων, είναι ικανά για τα πάντα. Ακόμα και να γδυθούν και να τριγυρίζουν στα δάση τη νύχτα. Όμως τα πράγματα που μου είπες... αυτά δε μου φαίνονται παραμύθια ενός διαταραγμένου παιδιού. Και η συμπεριφορά του... εν ολίγοις, αν ακόμα κι εσύ θεωρήσεις ότι είναι απλώς αποκυήματα της φαντασίας του, θα το δεχτώ. Θα δεχτώ τη γνώμη κάποιου που έχει μεγαλύτερη εμπειρία από μένα και θα κάνω στην άκρη».

Όχι, δε θα έκανε στην άκρη. Η Βαλεντίνα θα έβαζε στοίχημα γι’ αυτό.

«Τι ακριβώς σου είπες; Τι του συνέβη;»

Η Ρομπέρτα Μπλάζι έδειξε με το πιγούνι την πόρτα του δωματίου μπροστά στο οποίο είχαν σταματήσει. «Εδώ μέσα είναι. Συγγνώμη, αλλά είναι καλύτερο να το ακούσεις από τον ίδιο».

ΉΤΑΝ ΞΑΠΛΩΜΕΝΟΣ ΚΑΤΩ από ένα σεντόνι τραβηγμένο ως το πιγούνι. Με τα μάτια κλειστά, το τόξο των φρυδιών ζαρωμένο από έναν ταραγμένο ύπνο. Από έναν ορό κυλούσε ένα άχρωμο διάλυμα μέσα στις φλέβες του. Είχε πυκνά μαύρα μαλλιά, ολοφάνερα όχι και τόσο υπάκουα στη χτένα. Έδειχνε μικρότερος από τα δώδεκά του χρόνια.

Η γυναίκα που καθόταν πλάι του πρέπει να ήταν η μητέρα του. Το αποκάλυπταν το προφίλ, η μαύρη γραμμή των φρυδιών, τα εξίσου ατίθασα μαλλιά και προπαντός η στάση. Είχε το χέρι της απλωμένο πάνω στο σεντόνι σε επαφή με το σώμα του γιου της, λες και ήθελε να βεβαιωθεί ότι δε θα εξαφανιζόταν για άλλη μια φορά. Έφερε τα σημάδια ατέλειωτων ωρών αγρύπνιας και ανησυχίας.

Μέσα στο δωμάτιο υπήρχε επίσης μια γυναίκα απροσδιόριστης ηλικίας, με γκριζα μαλλιά μαζεμένα σε μια μακριά κοτσίδα και ήρεμο βλέμμα. Πιθανότατα η παιδοψυχολόγος, απαραίτητη σε μια περίπτωση όπως αυτή.

Η Ρομπέρτα Μπλάζι έκανε τις συστάσεις χαμηλόφωνα.

«Η αστυνόμος Μέντιτσι, που ήρθε από τη Ρώμη μαζί με τον βοηθό της, υπαρχιφύλακα Ζούκκα. Από εδώ η Λουίζα, η μαμά του Φόσκο, και η κυρία Μανιγκράσσο. Είναι ψυχολόγος ειδική στην αναπτυξιακή ψυχολογία... Βρίσκεται εδώ κατόπιν σύστασης του δικαστή».

Ενώ εκείνη και ο Ζούκκα αντάλλασσαν χειραφία με τις δύο γυναίκες, το παιδί άνοιξε τα μάτια. Εκείνη τη στιγμή, η Βαλεντίνα μπόρεσε σχεδόν να νιώσει τον πόνο και τον φόβο

που είχε δοκιμάσει. Η ταλαιπωρία ήταν ακόμη εμφανής πάνω του, άθικτη, φωλιασμένη βαθιά μέσα στο χαμένο βλέμμα του.

Η Μανιγκράσσο απευθύνθηκε στο αγόρι, χωρίς να το πλησιάσει. «Γεια σου, Φόσκο, πώς είσαι;»

Ο μικρός παρέμεινε ακίνητος. Μόνο τα μάτια του μιλούσαν γι' αυτόν. Πήγαιναν πέρα δώθε, ακουμπούσαν πάνω σε όλους τους, έναν τη φορά. Έπειτα πάλι απ' την αρχή, μπρος και πίσω. Ύπήρχε κάτι άγριο στον τρόπο που στριφογύριζαν εκείνες οι μαύρες μπίλιες.

Με μια ανεπαίσθητη κίνηση του κεφαλιού, η Βαλεντίνα υπέδειξε στη Μανιγκράσσο να συνεχίσει.

«Φόσκο, είδες ότι είναι εδώ και η μαμά σου; Χαίρεσαι που είναι εδώ μαζί μας;»

Ο Φόσκο στράφηκε προς τη μητέρα του. Για πρώτη φορά το βλέμμα του έμεινε ακίνητο. Η γυναίκα έσφιξε το χέρι του πιο δυνατά.

Η Βαλεντίνα μάντεψε τις προθέσεις της ψυχολόγου. Ήθελε το παιδί να επικεντρώσει όλη του την προσοχή στη μαμά του. Όχι μόνο για να αντλήσει κουράγιο από αυτήν, αλλά και για να αξιολογήσει τη μεταξύ τους σχέση. Δεν ήταν ασυνήθιστο η φυγή ενός ανηλίκου να οφειλόταν σε κακοποίηση που υφίστατο στην οικογένεια, και συχνά συνέβαινε οι μητέρες να ευθύνονται γι' αυτό όσο και οι πατέρες.

Το παιδί μαλάκωσε και άφησε τα μάτια της γυναίκας μόνο για να στραφεί στην ψυχολόγο και να γνέψει καταφατικά. Η Μανιγκράσσο χαμογέλασε. «Το ξέρω, νιώθεις ασφαλής όταν είσαι μαζί της, έτσι δεν είναι;»

Και πάλι ναι.

«Οι κύριοι από δω θέλουν να σου κάνουν μερικές ερωτήσεις. Να απαντήσεις μόνο αν νιώθεις πως μπορείς. Είσαι εντάξει μ' αυτό;»

Ο Φόσκο το σκέφτηκε μια στιγμή, έπειτα άνοιξε το στόμα. «Ναι».

Η ψυχολόγος κοίταξε τους αστυνομικούς και τους έκανε

νόημα ότι μπορούσαν να αρχίσουν. Η Μπλάζι απευθύνθηκε στη Βαλεντίνα: «Επιτρέπεται;».

Εκείνη κατένευσε. Η επιθεωρήτρια είχε πει ότι είχε ήδη εδραιώσει μια επαφή, καλύτερα λοιπόν να ξεκινούσε εκείνη.

«Φόσκο, με θυμάσαι;» ρώτησε η Μπλάζι. «Σου έκανα μερικές ερωτήσεις απόψε. Μου διηγήθηκες πολύ κατατοπιστικά τι σου συνέβη, οπότε θα ήθελα να πεις τα ίδια πράγματα σ' αυτούς τους κυρίους. Είναι σημαντικοί αστυνομικοί, ήρθαν από τη Ρώμη ειδικά για σένα».

Το λευκό μουτράκι έστρεψε την προσοχή του στους νεοφερμένους. Δεν άλλαξε έκφραση.

«Μπορείς να το κάνεις, Φόσκο;» ρώτησε η Μπλάζι ψιθυριστά. «Μπορείς να επαναλάβεις σ' αυτούς τι σου συνέβη;»

Ένα ντροπαλό νεύμα συναίνεσης.

Η Βαλεντίνα έκανε ένα βήμα προς το μέρος του. Ο μικρός τραβήχτηκε, σφίγγοντας την άκρη του σεντονιού και σηκώνοντάς το, ίσως έτοιμος να σκεπάσει και το κεφάλι του. Η μητέρα του σφίχτηκε, ρίχνοντάς της ένα πύρινο βλέμμα. Η Βαλεντίνα το εκτίμησε. Μια μητέρα έτοιμη να υπερασπιστεί τον γιο της πάντα και παντού. Όχι, δεν κρυβόταν εκεί το πρόβλημα.

«Μη φοβάσαι» είπε η Βαλεντίνα, προσπαθώντας να πάρει τον πιο ευγενικό της τόνο. «Βλέπεις ότι η μαμά σου είναι πάντα εδώ, έτοιμη να σε αγκαλιάσει και να σε υπερασπιστεί;»

Ο Φόσκο έγνεψε αφηρημένα, σαν για να επιβεβαιώσει πόσο περιττή ήταν αυτή η πληροφορία. Αλλά το χέρι που είχε γαντζωθεί απ' την άκρη του σεντονιού χαλάρωσε.

«Τι θέλετε να μάθετε;» Η φωνή του δεν έτρεμε. Υπό κανονικές συνθήκες, θα ήταν ένα παιδί σίγουρο για τον εαυτό του. Ίσως και ικανό να προσποιηθεί.

«Τι σου συνέβη χθες. Αυτά που είπες ήδη στη συνάδελφό μου. Ανησυχούσαν όλοι πολύ για σένα».

«Το ξέρω. Λυπάμαι».

«Τώρα πια δεν έχει σημασία. Γύρισες στο σπίτι και είμαστε όλοι πολύ χαρούμενοι. Όμως σε ρωτάω: Μπορείς να μας

βοηθήσεις να αναπαραστήσουμε τη χθεσινή σου μέρα; Έχεις τη διάθεση; Θα μας ήταν πολύ χρήσιμο».

«Εντάξει...» Αλλά σούφρωσε τα χείλη.

«Ας αρχίσουμε από τη στιγμή που έφυγες από το σχολείο. Θυμάσαι τι ώρα ήταν;»

«Είχαμε μαθηματικά, την τελευταία ώρα... Δεν έλειπε κανείς καθηγητής. Στη μία. Φεύγω πάντα στη μία».

«Υποθέτω χαιρέτησες τους συμμαθητές σου».

«Ναι».

«Και μετά;»

«Άρχισα να περπατάω για να γυρίσω στο σπίτι. Ένα κομμάτι της διαδρομής το έκανα μαζί μ' έναν φίλο μου, τον Μαρτσέλλο. Μένει κοντά στο σχολείο. Έπειτα συνέχισα μόνος μου».

«Όπως πάντα;»

«Όπως πάντα».

«Και έφτασες στο σπίτι... πότε; Πόση ώρα αφότου έφυγες από το σχολείο;»

Ο Φόσκο έριξε μια ματιά στη μητέρα του. «Δεν ξέρω. Δέκα λεπτά;»

«Μου φαίνεται λογικό» επιδοκίμασε η Βαλεντίνα. «Ωραία, τα πας πραγματικά πολύ καλά... και μετά τι συνέβη;»

«Ήταν ένας κύριος. Αυτός που με πόνεσε λίγο...»

Ένα παγωμένο ρεύμα αέρα. Η Βαλεντίνα το ένιωσε καθαρά. Ήταν μια τόσο ξεκάθαρη αίσθηση, ώστε κοίταξε προς το παράθυρο για να βεβαιωθεί πως ήταν κλειστό.

«Ένας κύριος...» επανέλαβε η Μπλάζι, σε μια προσπάθεια να τον ενθαρρύνει να συνεχίσει.

Η Βαλεντίνα κοίταξε πάλι διερευνητικά το πρόσωπο του Φόσκο.

«Αυτός με τα άσπρα μαλλιά» πρόσθεσε το παιδί, απευθυνόμενο στην επιθεωρήτρια. «Σου το είπα».

«Ποιος;...» ρώτησε προσεκτικά η Βαλεντίνα, αλλά το παιδί δεν κοίταζε πια ούτε αυτή ούτε τους άλλους. Παρατηρούσε το στρίφωμα του σεντονιού, αναζητώντας θαρρείς σημάδια που οι άλλοι δεν έβλεπαν, και μιλούσε.

«Δε θυμάμαι πολλά όμως. Ήταν μπροστά στο σπίτι, με ένα αγροτικό... μεγάλο... είναι παράξενο που δεν το είδες, μαμά. Ήταν παρκαρισμένο μπροστά στο δρομάκι. Θα έπρεπε να το είχες δει καθαρά από το παράθυρο της κουζίνας. Ήταν σκούρο πράσινο. Όταν έφτασα, ο άντρας κατέβηκε αμέσως, λες και με περίμενε. Μου είπε κάτι...»

«Σε χαιρέτησε; Τον γνώριζες;» ρώτησε η Βαλεντίνα.

«Όχι. Δεν τον είχα ξαναδεί ποτέ. Δε θυμάμαι τι μου είπε...»

«Σε πλησίασε;» του υπέδειξε η Βαλεντίνα. «Είδες το πρόσωπό του;»

«Ναι. Αλλά ούτε αυτό το θυμάμαι. Μόνο τα μαλλιά. Κάτασπρα και μακριά... και το χαμόγελό του. Ένα πλατύ χαμόγελο, που έφτανε από το ένα μάγουλο ως το άλλο... Ένα άσχημο χαμόγελο. Μετά πρέπει να κοιμήθηκα, αλλά δεν ξέρω πώς. Και πιο μετά ξύπνησα μέσα στο αγροτικό... Τα πάντα ήταν ακίνητα και σιωπηλά. Εγώ ήμουν ξαπλωμένος και είχα πονοκέφαλο και... και συγγνώμη, μαμά, αλλά ήμουν...» Σταμάτησε και τα μαύρα μάτια του γέμισαν δάκρυα.

Η μητέρα του μουρμούρισε σιγά: «Φτάνει...».

«Ήσουν χωρίς ρούχα...» ολοκλήρωσε τη φράση του η Βαλεντίνα. «Όμως δεν είναι δικό σου το λάθος. Το ξέρουμε ότι δεν είναι δικό σου το λάθος».

«Ναι;» είπε αυτός ρουφώντας τη μύτη του, ξαφνιασμένος από αυτή την άφεση αμαρτιών. «Δε θυμάμαι να τα έβγαλα... έκανε κρύο όταν ξύπνησα».

Η μητέρα του Φόσκο άρχισε να τρίζει τα δόντια της. Η Βαλεντίνα μπορούσε να ακούσει τον θόρυβο.

«Και ήσουν ακόμη μέσα στο αγροτικό όταν ξύπνησες;» ρώτησε.

Το μέτωπό του συνοφρυώθηκε. «Δεν ήταν ακριβώς αγροτικό. Όχι όπως αυτό του Τζινέττο που μεταφέρει τα παλιοσίδερα... Αυτό ήταν κλειστό, χωρίς παράθυρα».

«Ένα φορτηγό» παρενέβη η Μπλάζι. «Ένα κλειστό φορτηγό, έτσι δεν είναι, Φόσκο; Χωρίς παράθυρα. Θα σου δείξω με-

τά μερικές φωτογραφίες, για να δεις αν αναγνωρίζεις το μοντέλο... Όμως συνέχισε. Πες αυτό που είπες σ' εμένα. Πες τα όλα».

«Ναι. Εύπησα στο φορτηγό... ήμουν ξαπλωμένος σ' ένα ράντζο, ξέρεις, μαμά; Σαν αυτό που βάζουμε τον Τονίνο να κοιμηθεί, όταν έρχεται να μας δει, με σιδερένια πόδια που διπλώνουν... τα πόδια μου εξείχαν». Στο πρόσωπό του εμφανίστηκε ένα μικρό χαμόγελο, που απέσπασε από τη μητέρα του έναν κοφτό αναστεναγμό.

«Θυμάσαι κάτι άλλο για το φορτηγό;» ρώτησε η Βαλεντίνα. «Πώς ήταν μέσα; Είχε αρκετό φως;»

«Ήταν νύχτα, αλλά δεν ήταν πολύ σκοτεινά, γιατί έβλεπα. Και από πάνω μου... γύρω μου...» Κούνησε το κεφάλι του σαν για να διαλύσει την ομίχλη που ακόμη τον έπνιγε. «Υπήρχαν... πρόσωπα. Πρόσωπα που με κοίταζαν...»

«Πρόσωπα;»

«Σιωπηλά πρόσωπα. Πολλά. Με κοίταζαν...» Τον διαπέρασε ένα πιο βίαιο ρίγος και η μητέρα του τινάχτηκε για άλλη μια φορά.

«Εξήγησέ μας καλύτερα, Φόσκο» ψιθύρισε η Βαλεντίνα, αποφεύγοντας να κοιτάξει τη γυναίκα και ελπίζοντας να μη διέκοπτε τη ροή των αναμνήσεών του. «Στα τοιχώματα του φορτηγού, εννοείς; Πρόσωπα πάνω στα τοιχώματα;»

«Ναι. Παντού».

«Μπορεί να ήταν φωτογραφίες, Φόσκο; Φωτογραφίες από πρόσωπα που κάλυπταν το εσωτερικό του φορτηγού;»

Ο Φόσκο κατένευσε, λες και είχε φτάσει στο ίδιο συμπέρασμα. «Ναι, ίσως ήταν φωτογραφίες. Με φόβιζαν. Ήταν κολλημένες παντού, ακόμα και στην οροφή. Έκαναν το κεφάλι μου να γυρίζει...»

«Εντάξει» είπε η Βαλεντίνα, εμπεδώνοντας την πληροφορία. «Και τι έκανες μετά;»

Ο Φόσκο ξανακοίταξε τη Ρομπέρτα Μπλάζι. Ήταν λες και μεταξύ τους εξελισσόταν μια σιωπηλή συζήτηση, από την οποία οι άλλοι αποκλείονταν.

«Φόσκο, τι έκανες μετά;» επανέλαβε η Βαλεντίνα σαστισμένη.

«Το έσκασα».

«Με ποιο τρόπο;»

«Η πόρτα του φορτηγού ήταν ανοιχτή, γι' αυτό έμπαινε το φως. Κατέβηκα. Ήμασταν σ' έναν κλειστό χώρο... είχε ψηλούς τοίχους και μπροστά μου υπήρχε μια μεγάλη πόρτα, όπως αυτές των στάβλων... Το φως του φεγγαριού έμπαινε απ' έξω. Έβλεπα τα δέντρα...»

«Και τι ακριβώς έκανες; Κατέβηκες απ' το φορτηγό και έφυγες αμέσως;»

«Ήθελα να το κάνω, ναι... Αλλά μετά τον είδα».

«Ποιον;»

Τώρα τα μάτια του Φόσκο ήταν καρφωμένα σε ένα σημείο που κανένας από αυτούς δεν μπορούσε να δει. «Ήταν σε μια γωνία του στάβλου, μου είχε γυρισμένη την πλάτη. Έβλεπα τα μακριά άσπρα μαλλιά του... Τα είχε πιασμένα αλογοουρά...»

«Τι έκανε;»

«Δεν ξέρω. Στεκόταν όρθιος μπροστά στον τοίχο και μου είχε γυρισμένη την πλάτη... Στην αρχή σκέφτηκα πως έκανε πιπί του. Αλλά έλεγε κάτι, ψιθυριστά... Νόμισα πως προσευχόταν. Το ξέρω πως είναι παράξενο, όμως μου θύμισε κάτι που μας εξήγησε ο καθηγητής των θρησκευτικών όταν μας είπε ότι στην Ιερουσαλήμ οι εβραίοι και οι μουσουλμάνοι προσεύχονται μαζί με το κεφάλι ακουμπισμένο σε έναν ιερό τοίχο. Έμοιαζε ένας από αυτούς... Αλλά δεν ταλαντευόταν. Ψιθύριζε και κοίταζε τον τοίχο. Σε κάθε περίπτωση, μου είχε γυρισμένη την πλάτη και δεν κοίταζε προς το μέρος μου. Τότε άρχισα να τρέχω. Μετά βρέθηκα σ' εκείνο το δάσος... και έτρεξα ξανά... έτρεξα παρότι τα πόδια μου με πονούσαν».

Παραμέρισε το σεντόνι και έδειξε τα πόδια του. Ήταν δεμένα, με επιδέσμους λερωμένους με βάμμα ιωδίου.

Σήκωσε το βλέμμα της στον Άντζελο Ζούκκα, που στεκόταν ακίνητος δίπλα στην πόρτα. Ο αστυνομικός έτρεμε, μετά βίας συγκρατώντας την οργή του. Παρά τις δεκαετίες που είχε πε-

ράσει στην αστυνομία, κάποια πράγματα δεν έμαθε ποτέ να τα αντέχει.

Η Βαλεντίνα απευθύνθηκε ξανά στο παιδί, προσπαθώντας να δείχνει ατάραχη.

«Θυμάσαι κάτι άλλο;»

Ο Φόσκο φάνηκε να το σκέφτεται. Το προσωπάκι του παραμορφωνόταν απ' την προσπάθεια. Δεν πρέπει να του ήταν ευχάριστο να επιστρέφει νοερά σ' εκείνες τις στιγμές.

Πάλι εκείνο το ανακάτεμα των βλεμμάτων με την Μπλάζι. Έπειτα στράφηκε προς το παράθυρο, κάτω από το οποίο ήταν τοποθετημένο ένα δεύτερο κρεβάτι, εν αναμονή του επόμενου ασθενή. Το παιδί έμεινε να κοιτάζει σαν χαμένο το αφηγάδιαστο μαξιλάρι και σεντόνι. Έμοιαζε έκπληκτο.

«Θυμάμαι το φως του φεγγαριού...» απάντησε έπειτα από λίγο, χωρίς να πάρει το βλέμμα του από το άδειο κρεβάτι. «Και το δάσος... κι όταν γύρισα για να δω αν με ακολουθούσε, είδα κάτι χαλάσματα κοντά στον στάβλο όπου ήταν κρυμμένο το φορτηγό... έμοιαζαν με ερείπια σπιτιού».

«Μπράβο. Εξαιρετική μνήμη. Είσαι πραγματικά πολύ καλός, Φόσκο».

Το βλέμμα του παιδιού τώρα είχε αρχίσει να μετακινείται από το κρεβάτι δίπλα στο παράθυρο προς τη Βαλεντίνα. Ξαφνικά, έμοιαζε ταραγμένος, νευρικός.

«Όχι. Δεν είμαι».

«Ορίστε;»

«Δεν είμαι καλός... είμαι δειλός...»

Κοίταξε τα χέρια του. Ένα δάκρυ ξεπρόβαλε απ' τα κατάμαυρα μάτια του.

Η Βαλεντίνα στράφηκε προς την Μπλάζι, που έμοιαζε να έχει παγώσει. Σ' εκείνη τη σιωπή φώλιαζε το μυστικό που ο Φόσκο είχε αποκαλύψει μόνο στην επιθεωρήτρια. Τώρα η Βαλεντίνα ήταν σίγουρη γι' αυτό. Μα πόσο τρομερό μπορεί να ήταν, ώστε ο μικρός να μη θέλει πια να το πει;

Κοίταξε κι εκείνη το άδειο κρεβάτι. Ένα δωμάτιο νοσοκομείου σε μια παιδιατρική κλινική. Ένα κρεβάτι κατάλληλο για

ένα παιδί όπως ο Φόσκο. Περιμένοντας να φιλοξενήσει έναν ασθενή σαν αυτόν.

Και τότε η Βαλεντίνα κατάλαβε.

Έστειλε ένα σιωπηλό μήνυμα στην Μπλάζι, κουνώντας μόνο τα χείλη της. Αυτό εννοούσες; Η Ρομπέρτα Μπλάζι κατένευσε αργά.

Η Βαλεντίνα στράφηκε ξανά στον Φόσκο.

«Υπήρχε και άλλο ένα παιδί, έτσι δεν είναι;» ρώτησε. «Άλλο ένα παιδί στο φορτηγό μαζί σου».

Ο Φόσκο Ανιέλλι σήκωσε το κεφάλι. Τα δάκρυα τώρα κυλούσαν ελεύθερα στα μάγουλά του που είχαν κοκκινίσει από την ανάμνηση και τον φόβο.

«Ναι» απάντησε. «Άλλο ένα παιδί. Κι έμεινε εκεί πέρα, μόνο του. Το εγκατέλειψα... Το άφησα στον άντρα με τα άσπρα μαλλιά...»